

De Zorgmeetlat

Wat beloven de politieke partijen aan
300.000 verpleegkundigen en verzorgenden?

***De verkiezingsprogramma's
langs de meetlat van V&VN***

31 Mei 2010

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Hoe is de Zorgmeetlat opgebouwd?	4
Hoe zijn de punten toegekend?	7
Wat zijn de uitkomsten?	8

Inleiding

In Nederland werken 300.000 verpleegkundigen en verzorgenden. Dat is ruim 4% van alle Nederlandse burgers die op 9 juni 2010 hun stem mogen uitbrengen bij de landelijke Tweede Kamerverkiezingen. Vergelijkbaar met meer dan 6 zetels in diezelfde Tweede Kamer.

Wat beloven de politieke partijen aan die 300.000 verpleegkundigen en verzorgenden? En wat betekenen die beloftes? Komen er meer zorgverlenende collega's? Of zal de werkdruk juist verder toenemen? En hoeveel geld wil een politieke partij investeren in kwalitatief goede zorg? Of gaan ze juist bezuinigen?

Om verpleegkundigen en verzorgenden te helpen bij het uitbrengen van hun stem, heeft V&VN de concept-verkiezingsprogramma's van de politieke partijen langs de Zorgmeetlat gelegd.

Hoe is de Zorgmeetlat opgebouwd?

Over de Zorgmeetlat

De zorg draait om mensen. Mensen die zorg vragen. En mensen die zorg geven. Daarom heeft V&VN bij het samenstellen van de Zorgmeetlat de vraag gesteld:

Wat hebben wij, als verpleegkundigen en verzorgenden, nodig
om in de komende kabinetsperiode
goede zorg te kunnen geven
aan onze patiënten, bewoners en cliënten?

Bij het beantwoorden van die vraag is vooral gekeken naar de vraagstukken die de komende jaren opgelost moeten worden. Zoals het groeiende tekort aan verpleegkundigen en verzorgenden, de toenemende vergrijzing en de stijgende vraag naar zorg. Wanneer we die vraagstukken onvoldoende oplossen, zal het steeds moeilijker worden om goede zorg te blijven verlenen. Daar zijn niet alleen de patiënten, bewoners en cliënten de dupe van. Maar ook wij, de verpleegkundigen en verzorgenden. Want ons vak draait om motivatie, betrokkenheid en deskundigheid. Wanneer daar geen ruimte meer voor is, verliest het werken in de zorg zijn glans.

Wij vinden dan ook dat het de taak is van een volgend kabinet om er voor te zorgen dat de vraag naar zorg binnen de perken blijft. Maar vooral dat wij over voldoende goed opgeleide collega's kunnen beschikken, zodat we ons werk op een goede manier kunnen doen. Dat vraagt om gericht beleid. Maar ook om investeringen. Want dat er de komende jaren meer moet worden geïnvesteerd in de zorg, dat staat voor V&VN als een paal boven water.

Tijdens de Tweede Kamerverkiezingen van 2006 werd de Zorgmeetlat voor het eerst gehanteerd. In de jaren daarna legde V&VN jaarlijks de Rijksbegroting langs de Zorgmeetlat.

De Zorgmeetlat is steeds gebaseerd op zes criteria. Deze criteria staan hieronder beschreven en toegelicht. We beginnen steeds met de kernwoorden waar het criterium om draait. Daarna volgt een korte beschrijving en een toelichting.

1. Preventie en begeleiding

Stimuleer dat burgers zo lang mogelijk voor zichzelf kunnen zorgen

Als ouderen en zieken langer zelfredzaam blijven, hebben ze minder zorg nodig. Dat vraagt wel om een goed preventief beleid. En om intensieve begeleiding van chronisch zieken. Verpleegkundigen en verzorgenden moeten daarom meer worden ingezet voor advies, instructie en begeleiding.

2. Instroom

Maak het aantrekkelijk voor schoolverlaters om te gaan werken in de zorg

Om de stijgende vraag naar zorg het hoofd te bieden, zullen veel jongeren voor een loopbaan in de gezondheidszorg moeten kiezen. Daarom is het belangrijk om het 'zorgen voor mensen' op een positieve manier in beeld te brengen.

Ook moeten studenten en net-afgestudeerden in zorgopleidingen beter worden begeleid en moeten er voldoende stageplaatsen zijn. Op die manier voelen studenten zich bevestigd in hun opleidings- en beroepskeuze. Waardoor ze na hun diplomering ook graag blijven werken in de zorg.

3. Motivatie en behoud

Voorkom dat verpleegkundigen en verzorgenden teleurgesteld de zorg verlaten

Zorgprofessionals zijn het kostbaarste goed in de gezondheidszorg. Dat geldt zowel letterlijk (personeel is duur) als figuurlijk (ze zijn veel waard én onmisbaar). Daarom is het behouden van verpleegkundigen en verzorgenden als grootste beroepsgroep in de zorg cruciaal. Een goed loopbaanperspectief is essentieel. Zo moet worden geïnvesteerd in bij- en nascholingen en leiderschapsprogramma's. Wanneer verpleegkundigen en verzorgenden meer autonoom kunnen werken, blijven zij trotse en betrokken professionals. In een krappe arbeidsmarkt zijn ook zorginnovaties noodzakelijk. Technologische innovaties als E-health en zorg op afstand, maar ook andere vormen als werken als zelfstandige.

4. Kwaliteit en veiligheid

Investeer in de kwaliteit en veiligheid van zorg

Patiënten, bewoners en cliënten hebben recht op goede zorg. Daar zijn we het allemaal over eens. V&VN vraagt aan de politiek om voldoende geld ter beschikking te stellen voor de ontwikkeling en implementatie van kwaliteitsinstrumenten zoals richtlijnen en verbeterprogramma's. Ook van groot belang is dat de deskundigheid van verpleegkundigen en verzorgenden transparant is. Zorgvuldige registratie vermindert risico's voor patiënten en maakt de zorg beter en veiliger.

5. Flexibiliteit en taakherschikking

Zet iedere zorgverlener dáár in, waar haar/zijn competenties het meest effectief zijn

Patiënten, bewoners en cliënten vragen andere dingen van zorgverleners dan twintig jaar geleden. Omdat ze mondiger zijn geworden. Maar ook omdat ze met andere problemen kampen, zoals de toename van chronische ziekten. Dat is bijvoorbeeld zichtbaar in de verschuiving van taken van artsen naar verpleegkundigen en van verpleegkundigen naar verzorgenden. Dit maakt in veel gevallen de zorg toegankelijker, terwijl de patiënten meer tevreden zijn over de begeleiding.

Effectieve taakherschikking vraagt om passende wet- en regelgeving, bijvoorbeeld over de verankering van bevoegdheden voor de verpleegkundig specialist. Noodzakelijke veranderingen vereisen een voortvarende aanpak.

6. Politieke keuzes

Maak heldere keuzes over wat de zorg wel en niet nodig heeft

De politiek moet, als vertegenwoordiging van het Nederlandse volk, inhoudelijke keuzes maken. Verpleegkundigen en verzorgenden worden dagelijks geconfronteerd met de gevolgen van deze politieke keuzes en ervaren deze soms als een onmogelijke situatie. Te weinig collega's om het werk te doen, maar ook de roep om een steeds hogere kwaliteit van zorg. Hogere productiecijfers, maar ook strengere opleidingscriteria. Kortom: wat doen we wel en wat doen we niet? Hoe helder zijn deze keuzes gedefinieerd? En hoeveel geld is daarvoor nodig? Iedere Nederlander vindt gezondheid en gezondheidszorg van het grootste belang. Juist bij het zoeken naar maatregelen om de zorg betaalbaar en doelmatig te houden, ziet V&VN investeringen in de verpleging als dé belangrijkste oplossing.

Hoe zijn de punten toegekend?

Bij de meting is gebruik gemaakt van de digitale versie van het verkiezingsprogramma zoals dat op de website van de politieke partij te vinden is.

Van alle geselecteerde verkiezingsprogramma's is de 'zorgparagraaf' doorgenomen. Bij verschillende verkiezingsprogramma's staat tekst over de criteria 'instroom, motivatie en behoud' in andere delen dan de zorgparagraaf. Ook deze tekst is bij de beoordeling meegenomen.

Bij de beoordeling van de verkiezingsprogramma's is met deze Zorgmeetlat gekeken naar de impact voor verpleegkundigen en verzorgenden. Dit is niet gelijk aan de impact voor de gezondheidszorg in Nederland.

De tekst van de zorgparagraaf is getoetst aan de hand van de 6 opgestelde criteria. Voor elk van deze 6 criteria kan een verkiezingsprogramma 0 tot 3 punten verdienen.

Criteria 1 t/m 6

0 punten	het verkiezingsprogramma zegt niets over dit criterium
1 punt	het verkiezingsprogramma noemt het criterium
2 punten	het verkiezingsprogramma belooft ook een concrete maatregel
3 punten	het verkiezingsprogramma maakt de financiële onderbouwing zichtbaar

Wanneer het verkiezingsprogramma een criterium 'enigszins' noemde is in een aantal gevallen een 'gewogen oordeel' geveld. Het totaal aantal punten dat een verkiezingsprogramma scoort op de Zorgmeetlat is omgerekend naar een rapportcijfer op een schaal van 1 tot 10.

Welke verkiezingsprogramma's zijn gemeten?

Dit jaar zijn er 61 namen van politieke partijen geregistreerd bij de kiesraad voor de Tweede Kamerverkiezing op 9 juni 2010. De kiesraad heeft de aanmelding van 18 politieke partijen geldig verklaard. Om praktische redenen heeft V&VN gekozen om alleen de verkiezingsprogramma's te beoordelen van politieke partijen die op dit moment Kamerzetels hebben. In totaal zijn dit 11 partijen (in alfabetische volgorde):

- Christen Democratisch Appèl (CDA)
- ChristenUnie (CU)
- D'66
- GroenLinks (GL)
- Partij voor de Arbeid (PvdA)
- Partij voor de Dieren (PvD)
- Partij voor de Vrijheid (PVV)
- Socialistische Partij (SP)
- Staatkundig Gereformeerde partij (SGP)
- Trots op Nederland (TON)
- Volkspartij voor Vrijheid en Democratie (VVD)

Wat zijn de uitkomsten

Deze pagina bevat een overzicht van de scores van alle verkiezingsprogramma's die langs de Zorgmeetlat zijn gelegd. Deze scores worden vervolgens kort toegelicht.

Criteria	CDA	CU	D'66	GL	PvdA	PvD	PVV	SP	SGP	TON	VVD
Preventie en begeleiding	2	2	2	1	2	0	0	1	1	1	1
Instroom	3	1	2	3	3	0	3	1	1	1	2
Motivatie en behoud	2	3	3	3	2	1	1	3	3	2	2
Kwaliteit en Veiligheid	2	2	2	2	2	1	2	2	2	2	2
Flexibiliteit en taakherschikking	3	1	3	3	2	0	1	1	1	0	3
Politieke keuzes	2	2	2	2	2	1	1	2	2	1	2
Totaal score	14	11	14	14	13	3	8	10	10	7	12
Rapportcijfer	7,5	6	7,5	7,5	7	1,5	4,5	5,5	5,5	4	6,5

Toelichting per verkiezingsprogramma

CDA – Christen Democratisch Appèl

Rapportcijfer 7,5

“Goede zorg heeft te maken met menslievendheid, barmhartigheid en een respectvolle behandeling. Daarvoor is voldoende, goed geschoold en gemotiveerd personeel nodig (pag. 42)”.

Titel : Slagvaardig en samen

Bron : www.cda.nl

Samenvatting

Het CDA heeft een gedetailleerd verkiezingsprogramma met daarin ruime aandacht voor de instroom van nieuwe zorgmedewerkers. Voor een betaalbare en kwalitatief goede zorg zijn voldoende handen aan het bed ook nodig. Dat betekent ook dat er meer aandacht moet komen voor de aantrekkelijkheid van het beroep van verpleegkundigen en verzorgenden. Door bijvoorbeeld het terugdringen van de bureaucratie en meer ruimte voor professionals. Het programma maakt expliciet melding van het belang van opname van preventie in verpleegkundige basisopleidingen. Ook besteedt het programma expliciet aandacht aan de winst die behaald kan worden door taakherschikking en functiedifferentiatie. Het programma scoort evenwichtig op alle criteria.

Met het rapportcijfer 7,5 staat het CDA op een gedeelde eerste plaats.

CU – ChristenUnie

Rapportcijfer 6

“Voor de toekomst en kwaliteit van de Nederlandse gezondheidszorg is de inzet van verpleegkundigen en verzorgenden cruciaal. Nog meer dan in voorgaande jaren spelen deze beroepsgroepen een sleutelrol bij het oplossen van problemen (pag. 25)”.

Titel : Vooruitzien

Bron : www.christenunie.nl

Samenvatting

De ChristenUnie heeft een uitgebreid verkiezingsprogramma met daarin veel aandacht voor een bloeiende samenleving. De zorgparagraaf is gecombineerd met andere sociale wijkgerichte thema's, waarbij het behouden en versterken van vakbekwame professionals duidelijk wordt vermeld. Verpleegkundigen en verzorgenden hebben volgens de CU een sleutelrol voor het oplossen van problemen in de zorg. Ook ruime aandacht voor de toenemende en complexe zorgvraag die vraagt om goed opgeleide verpleegkundigen en verzorgenden. Het programma scoort hoog op het motiveren en behouden van professionals maar blijft zeer algemeen op de criteria instroom en taakherschikking en komt daarmee uit op een rapportcijfer 6.

D'66

Rapportcijfer 7,5

“D'66 wil het verpleegkundig beroep versterken, mede door een goede samenhang tussen onderwijs, zorg en arbeid. De verpleegkundige kan meer medische en organisatietaken over nemen (substitutie). En D'66 stimuleert het opleiden en inzetten van meer gespecialiseerd verpleegkundigen en verpleegkundig specialisten (pag. 64)”.

Titel : We willen het anders

Bron : www.d66.nl

Samenvatting

D'66 heeft een uitgebreid programma en besteedt ruime aandacht aan verpleegkundigen en verzorgenden in de zorgparagraaf 'anders zorgen en verzorgen'. Hierin worden duidelijk benoemd: het terugdringen van bureaucratie en administratieve lasten en meer ruimte voor professionals om de zorg te organiseren en verlenen naar eigen deskundigheid. Het programma scoort hoog op het behoud van verpleegkundigen en verzorgenden en benoemt expliciet taakherschikking. Dit leidt tot hogere tevredenheid onder patiënten, beter kwaliteit en lagere kosten. En daarnaast vergroot het ook de carrièremogelijkheden van verpleegkundigen. Het programma scoort evenwichtig op alle criteria en komt daarmee uit op een gedeelde eerste plaats met het rapportcijfer 7,5.

GL – GroenLinks

Rapportcijfer 7,5

“GroenLinks investeert in meer personeel, in opleidingen en in de aantrekkelijkheid van het beroep van verzorgende (pag. 29)”.

Titel : Echte keuzes voor de toekomst

Bron : www.groenlinks.nl

Samenvatting

GroenLinks heeft een compact en helder programma met een zorgparagraaf die zich richt op 'regie over zorg'. Het programma besteedt veel aandacht aan de instroom van nieuwe medewerkers door te investeren in opleidingen, en in de aantrekkelijkheid van het beroep. Het programma noemt expliciet het overdragen van taken naar verpleegkundigen en investeert in loopbaanmogelijkheden. Hierbij worden duidelijke keuzes gemaakt voor het wijkgericht organiseren van de zorg waarbij de wijkverpleegkundige in de eerstelijns zorg wordt versterkt. Overzichtelijk zijn de concrete maatregelen die GroenLinks voorstelt: zorgdichtbij, zorg beter organiseren, en voorkomen is beter dan genezen. Het programma scoort hoog op de criteria instroom, motivatie en behoud, en taakherschikking. Hiermee komt GroenLinks uit op een gedeelde eerste plaats met het rapportcijfer 7,5.

PvdA – Partij voor de Arbeid

Rapportcijfer 7

“We kunnen in Nederland trots zijn op de goede zorg die vele werkers in de zorgsector dag in dag uit verlenen. Het welbevinden van patiënten en cliënten moet weer centraal komen staan. Medewerkers moeten in staat zijn hun tijd daaraan te besteden (pag. 36)”.

Titel : Iedereen telt mee
Bron : www.pvda.nl

Samenvatting

De PvdA heeft een gedetailleerd programma met een zorgparagraaf waarin duidelijke prioriteiten worden gesteld. Elementen als preventie, zorg dichtbij en samenwerken worden hierbij genoemd. Het programma besteedt in een aparte paragraaf aandacht aan voldoende personeel. Waarbij de aandacht voor de inhoud weer voorop moet komen staan. Een beter imago, minder bureaucratie en meer zelfsturing zijn termen die hierin genoemd worden. Professionele hulpverleners kunnen goed zelf bepalen wat een patiënt nodig heeft. Het programma scoort evenwichtig op alle criteria waarbij het criterium 'instroom van nieuwe medewerkers' zeer sterk naar voren komt. De PvdA komt hiermee uit op een rapportcijfer 7.

PvD – Partij voor de Dieren

Rapportcijfer 1,5

“De partij voor de Dieren vindt dat binnen de gezondheidszorg meer verantwoordelijkheid toegekend moet worden aan mensen op de werkvloer en minder aan managementlagen (pag. 61)”.

Titel : Recepten voor Mededogen en Duurzaamheid
Bron : www.partijvoordedieren.nl

Samenvatting

De PvD heeft een compact verkiezingsprogramma met een zeer korte zorgparagraaf. Het programma richt zich bijna volledig op dierenwelzijn en bevat één paragraaf over gezondheidszorg. In deze paragraaf ontbreekt het perspectief van verpleegkundigen en verzorgenden. De partij voor de Dieren komt hiermee uit op een rapportcijfer 1,5.

PVV - Partij voor Vrijheid

Rapportcijfer 4,5

“Het grootste probleem van de zorg zit niet in het systeem maar in het tekort aan zorgverleners. De vraag naar zorg zal de komende jaren enorm toenemen. De druk op verpleegkundigen die zich met hart en ziel inzetten zal alleen maar groter worden (pag. 25)”.

Titel : De agenda van hoop en optimisme
Bron : www.pvv.nl

Samenvatting

Het programma van de PVV is zeer compact en de speerpunten zijn puntsgewijs weergegeven. De zorgparagraaf 'kiezen voor zorg' richt zich bijna volledig op het tekort aan zorgverleners en terugdringen van managementlagen. Hiermee scoort de PVV op het criterium 'instroom' zeer hoog en worden de andere criteria bijna niet belicht. Opvallend is de zeer concrete en heldere maatregel met financiële middelen voor '10.000 extra zorgmedewerkers'. De PVV komt hiermee uit op een rapportcijfer 4,5.

SP – Socialistische Partij

Rapportcijfer 5,5

“Marktwerking botst met de bezieling van medewerkers en is funest voor hun motivatie. Zorgverleners willen af van de managementcultuur, waarin zij worden afgerekend op cijfers. Ze willen meer ruimte voor de eigen professionaliteit (pag. 19)”.

Titel : Een beter Nederland voor minder geld

Bron : www.sp.nl

Samenvatting

Het verkiezingsprogramma van de SP is compact en puntsgewijs geformuleerd. In de zorgparagraaf ‘de zorg is geen markt’ komt de aandacht voor het behoud van medewerkers uitdrukkelijk aan de orde. Meer ruimte voor professionaliteit, duidelijke aanpak van bureaucratie, en minder managers en meer handen aan het bed. De zorgparagraaf bevat een duidelijk pleidooi tegen marktwerking in de zorg omdat deze volgens de SP botst met de bezieling van medewerkers en funest is voor hun motivatie. Verder aandacht voor zorg in de buurt en einde aan schaalvergroting. Door de compactheid van het programma komen de andere criteria maar beperkt aan bod, hierdoor komt de SP uit op het rapportcijfer 5,5.

SGP – Staatskundig Gereformeerde Partij

Rapportcijfer 5,5

“De wijkverpleegkundige moet weer terugkomen. De wijkverpleegkundige nieuwe stijl biedt niet alleen verzorging en verpleging, maar regelt daarnaast alles wat daarbij komt kijken (pag. 23)”.

Titel : Daad bij het Woord

Bron : www.sgp.nl

Samenvatting

Het programma van de SGP is uitgebreid met een duidelijke reformatorische inslag. Hierdoor besteedt de zorgparagraaf ‘Zorg voor elkaar’ veel aandacht aan medische ethiek. Zoals aandacht voor palliatieve zorg in opleidingen van verpleegkundigen en artsen. Veel aandacht voor het terugdringen van de toenemende regeldruk, het verbeteren van de coördinatie en afstemming, en het vereenvoudigen van regels om professionals meer ruimte te geven. Expliciet wordt aangegeven dat het beroep van verzorgenden aantrekkelijker moet worden. De SGP scoort met name op de criteria behoud van personeel en kwaliteit en komt hiermee uit op het rapportcijfer 5,5.

TON – Trots op Nederland

Rapportcijfer 4

“Wij streven naar een samenleving met gezonde burgers en betaalbare gezondheidszorg, maar zonder onnodige bureaucratie in de gezondheidszorg. De arts, het verplegend personeel en de patiënt staan centraal in de zorg, niet de duurbetaalde managers (pag. 24)”.

Titel : Vertrouwen en handhaven

Bron : www.trotsopnederland.com

Samenvatting

In het compacte programma van TON besteedt de zorgparagraaf 'kerntaak sociaal' met name aandacht aan het behoud van medewerkers. Onder andere door het vereenvoudigen van procedures, dereguleren, vermindering van administratieve lasten en het verhogen van de dienstverlening van de overheid. Het verplegend personeel moet weer centraal staan. Verder expliciete aandacht voor het zwaarder bestraffen van toenemend geweld tegen verplegend personeel en ambulancepersoneel. Het programma komt hiermee uit op een 4.

VVD – Volkspartij voor Vrijheid en Democratie   Rapportcijfer 6,5

"Herschikken van taken is een oplossingsrichting. Zowel in de eerste als in de tweede lijn kunnen taken van artsen worden overgenomen door verpleegkundig specialisten en verpleegkundigen (pag. 24)".

Titel : Orde op zaken

Bron : www.vvd.nl

Samenvatting

De VVD heeft een helder verkiezingsprogramma en plaatst de zorgparagraaf onder 'Orde in de samenleving'. Hierin ruime aandacht voor werving en behoud van voldoende personeel door het bieden van autonomie, ontwikkeling en groeikansen. Door het verminderen van de hoge administratieve lasten wordt het beroep van verpleegkundige weer aantrekkelijk. Expliciet wordt taakherschikking naar verpleegkundig specialisten en verpleegkundigen genoemd. De VVD komt uit op een rapportcijfer 6,5.